

ΠΑΝ ΣΤΜΒΟΤΑΗ ΠΡΟΣ ΤΟΤΣ ΣΜΤΡΝΑΙΟΤΣ.

Επιστολή του μακαρίτου, εκ της οποίας το παρόν είναι
 κείμενο, εδημοσιεύθη πρό δύο ετών εις την πόλιν ταύτην, όπου
 άλλην προς τους εν Σμύρνη Χίους

ΠΡΟΚΩΡΗΣΕΤΕ με, εντιμότατοι και φίλτατοι
 πατριώται, να κάμω ακόμη μίαν παρατήρη-
 σιν δώσω τέλος εις την μακράν μου ταύτην
 πολήν. Εάν έχετε ζήλον (καθώς δεν άμφι-
 σν ότι τον έχετε) να συνεργήσετε εις τον
 σμόν του γένους, δεν άρκει μόνον να εύκο-
 τε την μάθησιν της Έλληνικής γλώσσης και
 πιστημών· ανάγκη είναι να πολυπλασιάσετε
 κοινά σχολεία, εις τα όποια παραδίδονται
 λεγόμενα χυδαικώς κολυβογράμματα, και
 μόνον να τα πολυπλασιάσετε, αλλά και να
 διορθώσετε. Πρώτη διορθωσις, ή αναγκαι-
 ά απ' όλας, είναι να καταργήσετε την τυραν-
 συνήθειαν του ξυλοκοπήματος. "Οστις
 σκει με το ξύλον εις τας χείρας, εκείνος
 πει να πέμπεται παράπαν εις το να βόσκη
 ους ή γαδάρους, και όχι να συγχωρήται να
 σκη λογικά κτίσματα. Δευτέρα διορθωσις,
 ης διδάσκει τα κοινά γράμματα πρέπει να
 σκη εις τον αυτόν καιρόν και το γράψιμον.
 η διορθωσις είναι να εύκολυνθῆ ή παραδο-
 και των κοινών γραμμάτων, και άλλον τρόπον
 ολιγας δεν βλέπω παρά το να ήναι τα βιβλία,
 τα όποια παραδίδονται τα γράμματα,
 μμένα εις την κοινήν γλώσσαν. Έχρειάζετο
 άλλη ολόκληρος επιστολή, δια να σας παρα-
 σω πόσην διαφοράν εύκολίας κάμνει το
 ούτον· άλλ' άρκυμαι εις εν μόνον παράδειγμα,
 φρόνιμοι καταλάβετε τα λοιπά. Ρις λέγε-
 Έλληνικά, το όποιον εις την κοινήν γλώσσαν
 μάζεται Μύτη. Υποθέσετε παιδίον
 ή τεσσάρων χρόνων· ποιον από τα δύο
 ει μάθει εύκολώτερα και γρηγορώτερα να
 λαβίξη; Μην άμφιβάλλετε ποσώς ότι το
 η· διατί; διότι αυτήν την λέξιν έμαθεν
 ο τους γονείς του, αυτήν άκούει καθ' ήμέραν
 προφέρωσιν, όταν του λέγωσι να σφ ο γ γ ί-
 η την μύτην του. "Ολα τα φωτισμένα
 η της Ευρώπης την σήμερον παραδίδουσι
 κοινά γράμματα, καθεν εις την κοινήν γλώσ-
 ην, την όποιαν λαλει· ή μη άρκούμενοι ακόμη
 αυτό, οι ήγεμόνες εκάστου έθνους τιμῶσι και
 ταμείβουσι με δωρεάς τους διδασκάλους, όσοι
 ευρίσκουσιν ακόμη νέους τρόπους εύκολίας
 των κοινών γραμμάτων. Τα ταλαιπώρα παιδία
 της Ελλάδος στοχάζονται τα σχολεία ως δεσμο-
 μα, δια την δυσκολίαν της παραδόσεως, και
 την τυραννικήν άγριότητα των διδασκάλων.
 τί να σέ κάμη ή διδάσκαλος; με το ξύλον

έμαθε και αυτός, ή το έχει, τρόπον τινά, κατα-
 σήνην να μην εκδικηθῆ εις την ήραξιν των άκά-
 κων ή ταλαιπώρων παιδιών όσα ξυλοκοπήματα
 έλαβεν ή ήραξις αυτού από τον διδάσκαλον του
 έδω εξ έναντίας ή ήρα του σχολείου είναι ήρα
 πανηγύρεως εις τα παιδία.

Και ποίαν μεγάλην ώφέλειαν προσμένεις από
 ταύτην την πολυπλασίασιν και διορθωσιν των
 κοινών σχολείων; ήθέλετε με ειπειν. Η ώφέλεια,
 φίλοι και συμπατριώται, είναι αυτή, και την
 στοχάζομαι τόσον αναγκαίαν ή τόσον μεγάλην,
 ώστε, εάν καθ' υπόθεσιν κάτενας προκομμένος
 σπουδαίος του γένους εκαταδέχετο να γενῆ
 διδάσκαλος των κοινών γραμμάτων, με σκοπόν
 να δείξη εις τους άλλους και να εύκολύνη τον
 τρόπον της παραδόσεως, σās λέγω χωρίς υπερ-
 βολήν, ότι εις τας παρούσας περιστάσεις ήθελα
 τον κρίνειν ώφελιμώτερον από πολλους άλλους
 διδασκάλους των επιστημών. Ο πλούτος των
 επιστημών όμοιάζει τον πλούτον του χρυσίου.
 Ποιον έθνος είναι και λέγεται πλούσιον; το
 έθνος, εις το όποιον ευρίσκονται διακόσιοι ή και
 τριακόσιοι πλουτισμένοι με θησαυρους μεγάλως,
 οι δε λοιποι αποθνήσκουσι της πείνας, ή το
 έθνος, εις το όποιον το χρυσίον είναι μοιρασμέ-
 νον εις χείρας πολλας αναλόγως με το επάγγελμα
 και με την κατάστασιν του καθενός πολίτου;
 βέβαια τοῦτο, ή όχι εκείνο. Δια τοῦτο ονομά-
 ζονται οι "Ολλανδοι ή οι "Αγγλοι έθνη πλίσια,
 και όχι οι "Ισπανοι ή οι "Ιταλοι, μολονότι και
 εις αυτούς ευρίσκονται τινες πολύπλουτοι,
 καθως εις το "Αμστελόδαμον ή εις το Λονδίνον·
 το αυτό, φίλοι, ακολουθει και εις τας επιστήμας.
 "Εθνος φωτισμένον δεν έμπορει να ονομασθῆ
 το έθνος εκείνο, εις το όποιον ευρίσκονται
 διακόσιοι ή τριακόσιοι σοφώτατοι άνδρες, από
 δε τους λοιπούς οι περισσότεροι δεν εξεύρου
 ουτε να γράψωσιν, ουτε να αναγνώσωσι μίαν
 επιστολήν. Τότε μόνον δύναται να καυχηθῆ
 το έθνος ότι έχει φωτα, όταν τα φωτα ήναι
 σκορπισμένα και διαμοιρασμένα εις όλους τους
 πολίτας, κατ' αναλογίαν του επαγγέλματος και
 της καταστάσεως, εις την όποιαν καθεις ευρί-
 σκεται. "Ολοι επιστήμονες να γενῶσι δεν είναι
 δυνατόν· και, αν ήτο δυνατόν, δεν ήτο φρόνιμον
 πράγμα. "Οστις θέλει να μένη γυμνός και
 εξυπόλυτος, άς διδάξη τα Μαθηματικά εις όλους
 τους ήραπτας ή τους υποδηματάδας· άλλ' όμως
 όλοι, ή τουλάχιστον οι περισσότεροι, χρεωατοῦν
 να γράψωσι και να αναγινώσκωσι την γλώσσαν,
 την όποιαν εβύζασαν με το μητρικόν γάλα.

Βέλτιστε, μη το κέρδος εν πάσι σκόπει·
 Το κέρδος ήγού κέρδος, αν δίκαιον ή.